

eläinten ystävä

djurvännen

2•2007



Sisällys

- 4-6** Highlandin karjan saa kesyyntymään, mikäli hoitaja käyttää tarpeeksi aikaa eläinten kanssa olemiseen
- 7-9** Tiedon puute aiheuttaa pelkoa ja luonnon eläinten vainoamista
- 10-11** Liikenteessä kuolee Suomessa yli 4 miljoona eläintä joka vuosi
- 12-13** Eläimiä voi valokuvata monella tavalla
- 14-15** 90 vuotta sitten tapahtui paljon
- 16** Hoolek sai kaverin!
- 18-19** SEY toimii
- 20-22** Pikku-uutisia
- 24-25** Onko kissankaisla hyväksi vai pahaksi kissalle?
- 25** Suomalaiset matkustavat koirineen Venäjälle rääkkäämään karhuja
- 26-27** Karhunpeijaiset Hangossa
- 28-29** Aasiassa karhutarhat ovat ongelma
- 30** Kirjoja
- 31** Kirppu

SEY:n ja Eläinten ystävä -lehden yhteystiedot ovat sivulla 17.

Kansi: Karhu, kuva Juha Valste

Sisäkansi: Kuva: Pekka Hänninen



Karhunpalveluksia

Karhulla, Suomen erämetsien symbolilla, menee huonosti: muutama otso on erehtynyt vaeltelemaan taajempaan asu- tuille seuduille ja päässyt hengestään. Perään ei ole juuri kysely, vaikka lehdissä julkaistujen kuvausten mukaan eläinsuo- jelu on ollut tästä räökkäämisistä kaukana.

Karhukoirimme taitojen säilymisestä huolestuneet matkaavat itärajan taakse. Siellä koirat pääsevät nakertamaan ihan eläviä karhuja, kunhan hinnasta sovitaan. Karhut ovat ahtaissa häkeis- sä tai kahlittuina kettinkeihin. Suomalais-venäläinen yhteistyö on löytänyt uuden antoisan alueen. Suomalainen ja venäläinen erätaito ja luonnon arvostus kohtaavat, vodkamaljojen kohotta- miseen on täysi syy. Seikkailijamatkailijoiden majoitus, syöttämi- nen ja juottaminen sekä mahdolliset muut rajantakaiset palvelut tuovat mukavat läjät euroja puuhan järjestäjille ja voidelluille vi- ranomaisille – rajaseudun köyhät asukkaat eivät niitä euroja näe. Eläintensuojelu? Suuressa itäisessä naapurissa ei moista käsitettä tunneta, ei ainakaan, jos toisessa vaakakupissa on euroja.

Karhu oli muinaisille suomalaisille pyhä eläin. Sitä kunnioitet- tiin ja palvottiin. Karhun kaaduttua metsien kuninkaalta pyydet- tiin nöyrästi anteeksi. Nyt kiihtyneet poliisit ajavat karhun mereen väsymään ja lopulta lahdattavaksi. Juopuneet öykkärit kiihottavat koiria repimään elävän karhun takapuolesta irti karvoja ja ehkä vähän nahkaakin. Koillismaalla karhuja houkutellaan haaskoin luonnonvalokuvaajien ulottuville – metsästysajan koittaessa sa- moja karhuja tapetaan piilokojujen lähistöltä. Anteeksi, karhu. ■

**Viranomaiset ampuivat karhun mereen Hangossa 6.5.
- hätävarjelun liioittelua?**

Björntjänster

Björnen, symbolen för urskogarna i Finland, har haft mot- gångar på sistone: några björnar har råkat gå vilse och hamnat i tätorter och sedan mist livet. Ingen har just reage- rat på de här händelserna, även om man på basis av de skildringar, som ingått i tidningarna, kunnat förstå att det snarare har varit fråga om djurplågeri än djurskydd.

De björnhundsägare, som oroar sig för sina hundars jaktin- stinkter, åker till vårt östra grannland. Där får hundarna nafs på levande björnar, bara man kommer överens om priset. De här björnarna hålls fastkedjade eller i trånga burar. Det finsk-ryska samarbetet har funnit en ny givande nisch. Den finska och den ryska vildmarkskunskapen och högaktningen för naturen möts, så det finns anledning att utbringa en vodkaskål. Inkvartering, mat och dryck, samt eventuella andra tjänster, för äventyrsrese- närnerna på andra sidan gränsen, resulterar i en vacker hög med euro både för arrangören och för de smorda myndigheterna – de fattiga, som bor i gränstrakten, ser inte dessa pengar. Djurskydd? I det stora östra grannlandet är detta begrepp okänt, i synnerhet så länge det finns euro i den andra vågskålen.

Sedan urminnes tider har björnen var ett heligt djur för fin- narna. Den har både högaktats och dyrkats. Då man hade fällt en björn, bad man ödmjukt om förlåtelse av skogarnas konung. Nu tvingar ivriga poliser björnen ut i havet och tröttar ut den, för att till slut skjuta den. Berusade skrodörer bussar sina hundar på levande björnar så att hundarna får björnhår och kanske också lite björnhud mellan sina tänder. Också i vårt land läggs kadaver ut åt björnar, så att naturfotograferna i sina gömslen får knäppa sina bilder – när det sedan blir jaktsåsong, skjuts samma björnar i närheten av dessa fotografgömslen. Förlåt oss, björn. ■



Kuva: Petteri Lehtikoinen

Ylämaahan



Lindsay-lehmän sarvet herättävät kunnioitusta, ehkä vähän pelkoakin.

Pauliina Ukkonen on miehensä kanssa kasvattanut seitsemän vuotta skotlantilaista eli ylämaan karjaa eli highlandeja. Pitkjänteisellä työllä eläimet on saatu kesyyntymään, jolloin niiden hoitokin on helpompaa.

PAULIINA UKKONEN

Kauniin keväisenä aamuna rapsuttaessani kahden viikon ikäistä *Lavena*-vasikkaa aloin pohtia laumamme luonnetta. Kerran jos toisenkin olen saanut näiden seitsemän vuoden aikana, joina olen aviomieheni **Jarin** kanssa kasvattanut highlandeja, vastata kysymyksiin, ovatko eläimet vaarallisia. Miksi näin ajatellaan?

Ensimmäisenä tulee mieleen Highland Cattle (HC) -naudan ulkonäkö ja siinä kiinnittyy huomio varmaankin hetimiten sarviin. Nuo jyhkeät ilmestykset ovat kiistämättä silmiinpistävät: mitä vanhemmaksi eläin tulee, sitä kookkaammat sarvet ovat, ja eri-ikäisten eläinten erottaminen toisistaan onnistuu näppärästi sarvia vertailemalla.

Sarvien hyödyllisyys paljastuu eläimiä tarkkailemalla: niillä voi rapsuttaa itseään, sillä sarvien ulottuvuus on todella huikea, ja vähän itseään kääntämällä eläin kurottuu aina takamukseen asti. Kun puihin puhkeaa lehdet, voi eläin sarvien avulla taivuttaa oksia kohti suuta, ja herkulliset uudet lehdet päätyvät eläimen ravinnoksi. Liikuttavaa on myös nähdä emon kääntävän vaikkapa pajuoksia vasikalleen, jotta tämäkin pääsee nauttimaan metsän antimista.

Sarvien avulla eläimet myös kommunikoiivat keskenään: ihmisen silmissä lyhyeltä hetkeltä näyttävä sarvien heilautus

Kuva: Pauliina Ukkonen

sarvipäät

saattaa hetkessä kertoa toiselle sarvipäälle, mikä on eläinten välinen arvojärjestys. Suurempia taisteluja ei tarvita paitsi ehkä sonnilaumassa, jossa välillä tulee vähän napakammin miteltä keskinäisestä hierarkiasta.

Sarvien hyödyllisyyden kasvattaja havaitsee omassa työssään, vaikkapa eläintä kiinnottaessa. Sarvesta saa tukevan otteen, kun eläintä laitetaan riimuun. Lenkki turvan ympäri ja kiepautus korvien takaa, ja eläin on kiinni. Pieni napautus ohuella kepillä sarveen on ollut vain muutaman kerran tarpeen, sillä yleensä kurittoman highlandin saa rauhoittumaan pelkästään ääntä korottamalla.

Äkäinen mamma

Highlandilla on rotuominaisuutena piirre, jota ei voi olla korostamatta: erinomaiset emo-ominaisuudet. Lehmä pitää tiivistä huolta vasikastaan kaikki ne suunnilleen kahdeksan kuukautta, jotka vasikka on emon kasvatettavana. Tähän kiinteään emo–vasikka -sidokseen liittyikin HC:n maine vaarallisena.

Oman laumamme 11 emosta vain yksi on hurja luonteinen. Tänä keväänä asia konkretisoitui ikävällä tavalla. *Bhanna Dubh*, joka tuli tilallemme Saksasta kesällä 2000 muutettuumme juuri karjankasvattajiksi Säkylään Helsingin sykkeestä, sai kuukausi sitten seitsemännen vasikan (lehmä vasikoi kerran vuodessa). Tämä *Tonn*-niminen hiehovasikka (ts. tyttövasikka) oli syntyessään kovin, kovin pieni. Ja vaikka *Bhanna Dubh*in vasikoinnit olivat tähän asti sujuneet mallikelpoisesti, nyt ilmeni vaikeuksia vasikan ruokkimisessa. Vasikka kyllä jonkin verran sai maitoa utareista, mutta ei riittävästi. *Tonn* ei alkanut elää uteliasta ja tarmokasta vasikan elämää. *Bhanna Dubh* ei antanut kasvattajien tulla lähelle, vaan vei vasikkaa aina pois. Vaikka vasikka oli liian heikko liikkumaan, esti emo silti kasvattajien tulon lähelle tilannetta selvittämään. Keinot olivat vähissä, ja muutaman päivän jälkeen *Tonn* menehtyi.

Pettymys oli suuri, ja *Bhanna Dubh* oli pahantuulinen vielä viikon verran vasikan menetyksen jälkeen. Sitten tapahtui muutos: tuo niin kovin temperamenttinen musta yhdeksänvuotias lehmäkaunotar alkoi



Kuva: Pauliina Ukkonen

Karhuja metsässä? Ei, Sine-lehmä vahtii Entellus-, Sholto ja Maris-vasikkaa.

tehdä lähestymisyrittä, ja kun sitä alkoi silittää, nautiskeli se vain paikallaan. Eläimen kohtaloa oli jo ehditty miettiä monelta kantilta, mutta nyt saimme varmuuden – annetaan *Bhanna Dubh*ille mahdollisuus saada uusi vasikka ensi keväänä.

Kengännauhoja avaava vasikka

Emolehmälaumassamme on kahdeksan rouvaa, jotka ovat syntyneet omalla tilal-

lamme. Näistä kaksi syntyi keväällä 2001, jolloin ensimmäisen kerran pääsimme kasvattajina kokemaan vasikoinnin tuottaman ilon ja jännityksen. *Ailionora* syntyi *Biota*-lehmälle vapun alla 2001. Alusta asti voimakkaan äänen, kauniin punaisen värin ja uteliaan luonteen omaava vasikka valloitti tilalla vierailevat. Yksi tyttösen bravuureita oli kengännauhojen avaaminen.

Miksi *Ailionora* sitten oli näin rohkea? Ensinnäkin sen Saksasta tullut emo *Biota* on itse rauhallisuus – tuo laumamme se-



Kuva: Pauliina Ukkonen

Highlandit viihtyvät vapaina ulkona ympäri vuoden. Tässä *Ailionora*-hieho *Jarin* tarkastuksessa *Kalie*-hiehon katsellessa kiinnostuneena vieressä.



Kuva: Pauliina Ukkonen

Synnytys viilenevässä illassa

Meillä on laitumella valmiina häkkejä, joista voimme rakentaa aitauksen tarpeen tullen. Lavenan synnyttyä alkoi Jari rakentaa aitausta, ja itse lähdin varastosta hakemaan pahoja kuivikkeeksi märkään maahan. Kun aitaus oli saatu kokoon, laitettiin Ailionoralle riimu ja talutin emon sinne samalla kun Jari kantoi vasikan (n. 25 kg) paikalle. Aitaus kiinni, että muut eivät pääse sisälle. Ailionora jatkoi Lavenan nuolemista, joka on ensimmäinen vaihe vasikan synnyttyä, jotta vasikka saadaan kuivaksi ja verenkierto samalla hyvään vauhtiin. Ailionoran vetäessä henkeä annoimme "lisäkättä" ja hieroimme pahnatukoilla vasikkaa.

Seuraava vaihe oli vasikan saaminen jaloilleen, jotta se pääsisi imemään sen elämän kannalta tärkeät ensimmäiset maitotipat (ns. ternimaito, joka on välttämätön vastustuskyvyn kehittymisen kannalta) emon utareista. Lavena alkoi ponnistella pimevässä ja viilenevässä illassa jaloilleen, ja sitten alkoi operaatio vasikan saaminen utareille. Tässä tilanteessa on ehdottoman tärkeää, että yhteistyö kasvattajien ja emon välillä toimii.

Perustavoite on yleensä, että parin tunnin kuluessa syntymästä ternimaito olisi saatu, mutta Lavenan kohdalla tätä vaihetta haluttiin nopeuttaa, jotta viileys ei saisi vasikkaa jäämään makaamaan lämmön säilyttämiseksi. Siellä sitä kömmittiin Ailionoran jaloissa. Toinen työnsi vasikkaa peräpäältä samalla sitä hieroen (emo yleensä nuolee vasikan peräpäätä tämän ollessa utareilla) ja toinen siirsi vasikan suuta nisälle. Jos kuulostaa yksinkertaiselta, voin vakuuttaa, että sitä se ei ole.

Emo siirtyi paikasta toiseen löytääkseen hyvän asennon itsensä ja vasikan kannalta. Vasikan ymmärrys perästä työntämisestä ja suun siirtämisestä nisälle aiheutti vasta-reaktiota eli lähinnä perääntymistä. Kaikki tämä vei ajan, joka tuntui pitkältä, mutta saattoi olla lyhytkin. Kellon katsomiseen ei nimittäin enää riittänyt käsiä.

Sitten koitti pysähtymisen hetki: nisä oli löytänyt tiensä vasikan suuhun ja voimakkaat imuäänät tulvivat korviin. Ah sitä riemua; Ailionora siirtyi päärooliin ja nuoli tarmokkaasti vasikan perää. Kasvattajien tehtävä oli nöyrästi väistyä sivuun – olemmehan vain ihmisiä, ja ainoa todellinen hoitaja vasikalle on sen oma emo. Tehtäväksemme jäi ruoan ja veden tuominen emolle.

Yön yli kaksikko sai olla aitauksessaan, mutta aamuvarhaisella Ailionora ilmoitti hyvin päättäväisesti ammuamalla, että se haluaa palata lauman pariin; ei ole lajito-verin voittanutta. Toive täyttyi, ja uusi laumanjäsen otettiin vastaan. Lavenan saatua sieraimiinsa elämänsä ensitunnit myös ihmisten hajua, johon liittyi miellyttäviä muistoja, kun maitoakin oli saatu ihmis-tilanteesta, on vasikan suhtautuminen rentoa kasvattajiin tutustumista ja silittämisen sallimista.

Kevään vasikkakokemuksista kaksi edelläkierrota ovat painuneet syvimmin mieleen, ja kertoo siitä tärkeästä asiasta, että highlandin kanssa on tehtävä työtä, jotta siitä tulee riittävän kesy. Ennen kaikkea vasikoimisessa on tärkeä tietää voivansa olla avuksi, jos niin tarve vaatii. Muiden ihmisten tutustuessa eläimiimme saamme varmaan siirrettyä eteenpäin tietämystä tuosta uljaasta, hyväluontoisesta ja hienosta rodusta – highlandista! ■

Ailionora sai korvamerkkit heti synnyttyään – emä vasta nuolee sitä kuivaksi!

niori täytti hiljan kunnioitettavat 12 vuotta. Biota nauttii ihmisten seurasta, koska silloin se todennäköisesti saa harjausta, ja sitä taas ei voita kuin syöminen ja laumamme siitossonnin *Seanin* seura. Harjata voi vaikka tunnin, ja Biota seisoo liikkumatta paikallaan ja vain on. Ailionoran synnyttyä oppi vasikka nopeasti huomaamaan, että kasvattajien tulo (=harjaus) sai emon nautiskelemaan. Uteliaana neitona Ailionora rupesi lähestymään kasvattajia selvittääkseen, mitä nämä hyvän mielen tuojat oikein ovat. Vähitellen kasvattajat saivat alkaa silittää myös Ailionoraa, ja siitäkö tämä piti vallan paljon. Ja sitten päästiinkin vähitellen kengännauhoihin...

Tänä keväänä Ailionoralle syntyi kolmas vasikka. Kahden sonnipojan jälkeen oli vuorossa hiehotyttö Lavena, jonka nimi tarkoittaa gaelinkielellä iloa. Syntymäajankohta oli sään puolesta haastava: koko päivän oli myrskynnyt ja räntääkin tullut. Lavena syntyi illalla kahdeksan tienoilla, ja yöksi oli tiedossa pakkasta. Päätimme Jarin kanssa, että annamme apuamme ensi hetkiin, jotta kylmästä yöstä selviytyminen helpottuisi. Highland vasikoi monenlaisiin sääoloihin, ja selviytymismahdollisuudet ovat yleensä hyvät, mutta ennakoiva apu ei ole keneltäkään pois.

Kuva: Pauliina Ukkonen



Jari tekee tuttavuutta Eiriolin kanssa – muut vasikat eivät ole yhtä tuttavallisia.



Kyy on vainotuimpia eläimiämme. Keinot, kuten kivellä tai lapiolla hengiltä survominen, joilla käärmeitä on hävitetty, aiheuttavat niille paljon tuskaa ja kärsimystä.

Inhotut ja pelätyt

Ennen ihmiset asuivat lähellä luontoa – itse asiassa luonto alkoi pienten kaupunkien reunimmaisista rakennuksista. Nyt tilanne on muuttunut ja luonto on kaikonnut yhä kauemmaksi. Ihmiset ovat vieraantuneet luonnosta. Samalla tunteet monia eläimiä kohtaan ovat muuttuneet.

JUHA VALSTE

Suomen tasavalta sai uuden hallituksen keväällä 2007. Hallitusohjelmaan saatiin mukaan myös ristiriitaisia tunteita herättänyt eläin: merimetso. Hallitus haluaa selvittää tämän ”ongelman” todelliset mitat ja ratkaista sen.

Naurulokitkin olivat vähällä päästä mukaan – niitä kun on Teerijärvellä ihan liikaa. Tappamaan pitäisi päästä, vaikka laji on Suomessa vähentynyt ja joutunut jopa uhanalaisten luetteloon nimikkeellä silmälläpidettävä. Ennen vähenemistä niitä pesi Helsingissä enemmän kuin nyt Teerijärvellä, mutta haitoista ei silloin juuri puhuttu.

Valkoposkihanhi puolestaan on tehnyt sen kardinaalimunauksen, että on tullut Suomeen pesimään, runsastunut ja mennyt sitten laiduntamaan puistojen sekä golfkenttien nurmikoille. Ehkä pelkkä laidunnus ei olisi saanut ihmisiä kimpaan-

tumaan, mutta kaiken lisäksi hanhet kakivat! Tätä ei urbaani suomalainen sulata – katoavathan hänen omat luonnontuotteensa (ilmeisesti haittaa aiheuttamatta) rehevöittämään Itämeren tai jotakin muuta vesiekosysteemiä. Niin että pois vaan hanhetkin.

Listaa voisi jatkaa. Jollakin tavalla pelottavia ja/tai haitallisia voivat ihmisten mielestä olla myös esimerkiksi kyhmyjoutsenet, lokit, kalasääsket, varikset, harakat, korvit, naakat, mustavarikset, räkättirasvaat, kesykyyhkyt, sudet, karhut, ilvekset, ketut, supikoirat, kärpät, minkit, mäyrät, hillerit, hallit, norpat, rotat, hiiret, myyrät, lepakot, kyyt ja hämähäkit.

Pelko melkein aina perusteetonta

Ihminen voi pelätä joitakin eläimiä, vaikka tietää ne vaarattomiksi. Hämähäkkien ja toukkien kammoaminen on yleistä, vaikka pelkääjä tietää hyvin niiden olevan ainakin

Hämähäkit herättävät ristiriitaisia tunteita, ja kukapa ei olisi niitä lapsena rääkännyt. Tieto ja asenne helpottavat suhtautumista eläimiin – pienikin otus on kuitenkin elävä.



Kuva: Pekka Hämmänen

joka vuosi useita ihmisiä, mutta sudet, karhut ja ilvekset eivät ainoatakaan?

Kuviteltuja ja todellisia haittoja

Merimetson pitkään odotettu ja kymmenkunta vuotta sitten alkanut leviäminen Suomen saaristoon on synnyttänyt melkoisen mekkalan. Aivan kuten aikaisemmin Ruotsissa, myös meillä on päästetty paha poru isojen, mustien lintujen aiheuttamista ”tuhoista”.

Eräät kalastajat väittävät jokaisen merimetson syömän kalan olevan pois heidän saaliistaan. Useat tutkimukset osoittavat, että merimetsot syövät pieniä, matalissa vesissä eläviä kaloja – kalastavatko nämä huolestuneet tosiaan pieniä särkiä, kivinilkkoja ja ahvenia?

Kesämökkiläinen kirjoitti kauhistuneena lehden yleisönosastossa, miten merimetsoyhdyiskunta on tuhonnut hänen maisemansa. Useimpien ihmisten mielestä ulosteiden valkoisiksi kalkitsevat kalliot ja muutamien yhdyskuntien tuhoamat puut eivät ole kauniita. Ongelma on kuitenkin kovin paikallinen – ja ainakin minä pidän merilintuyhdyskuntien ulkonäöstä ja elämästä.

Yhdyskuntasaaressa tai sen lähisaarten omistajat eivät ymmärrettävästi ole riemuissaan: maan arvo alenee. Suurin osa yhdyskunnista on kuitenkin sellaisilla paikoilla, minne ei missään tapauksessa olisi rakennettu – arvonmenetyks on näin useimmiten kuvitteellista.

Merimetsojen uskotaan vähentävän muita merilintuja, mikä ei ole totta. Melkein kaikki haitat ja ongelmat ovat todelli-

täällä Suomessa vaarattomia. Pelko aiheuttaa vainoa, ja vainon keinot ovat usein julmat: petoeläimiä on hävitetty raudoilla, johon astunut eläin on saanut virua tuskissaan päiväkausia ja myrkyä syönyt rotta puolestaan kuolevat hiljaa sisäisiin verenvuotoihin.

Usein pelolle ja kammolle yritetään löytää järkeviä syitä. Käärmeen näkeminen luonnossa hätkähdyttää useimpia ihmisiä, ja monet pitävät kyytä hyvin vaarallisena. Todellisuudessa se pakenee ihmistä ja iskee vain puolustautuakseen. Kyn purema voi olla jopa hengenvaarallinen yliherkille ja pienille lapsille – hoidettuna se ei kuitenkaan ole kovin vaarallinen. Miksi sitä silti pelätään enemmän kuin ampiaista tai mehiläistä, joiden pistoihin kuolee meillä enemmän ihmisiä kuin kyiden puremiin?

Suurpetojen ja erityisesti suden pelkäämisestä on tehty muotiasia. Vaahtoisesti syötetty propaganda on jättänyt kokonaan piiloon sen tosiasian, ettei susi ole tappanut Suomessa ainoatakaan ihmistä 1800-luvun jälkeen. Riittää, että susiparka on liikkunut lähellä taloja – lapsia se vaanii! Todellisuudessa karhu on ilman muuta ihmiselle vaarallisempi eläin kuin susi – mutta karhuhun on saduissa se mukava Otso Mesikämmen, susi taas on hirviö.

Kukapa nykyään uskoisi, että laulujoutsen oli kuolla viime vuosisadalla sukupuuttoon maastamme vainon takia. Yrjö Kokon kirja joutsenista muutti asenteita, ja nyt joutsenet saavat elää rauhassa.

Jopa ilvestä on väitetty ihmiselle vaaralliseksi. Naaras puolustaa kyllä pieniä pentujaan, mutta kuka käskää mennä ilveksen pesälle? Metsästäjät ovat huolissaan ilvesten vaikutuksesta metsäkauriskantoihin – samaan aikaan on myös oltu huolestuneita liian nopeasti kasvavista metsäkauriskannoista.

Eläinten vaarallisuudesta (yleensä siis vaarattomuudesta) on paljon tutkimustietoa, mutta ihmiset eivät tällaista tietoa halua kuulla. Ketäpä kiinnostaisi tietoa siitä, että hevoset ja lehmät tappavat Suomessa

Kuva: Pekka Hämmänen



suudessa ihmisten korvien välissä – kaikkia muutoksia pidetään pahoina. Ilmaston lämpeneminen ja Itämeren rehevöityminen aiheuttavat muutoksia lintujen sekä muiden eläinten ja kasvien levinneisyydessä.

Maan hallitus alkaa nyt selvittää ”merimetso-ongelmaa”. Tämä olisi koomista, ellei kyse olisi tuhansien eläinten elämästä. Suomessa elää vain muutama prosentti Itämeren merimetsokannasta, mutta silti niistä tehdään meillä niin valtava ongelma, että linnut ovat mukana jopa hallitusohjelmassa. Merimetsoja on vainottu muun muassa niiden pesiä hävittämällä.

Viranomaisilla vaikeuksia

Viranomaiset selviävät monista pulmista helpoimmin antamalla periksi ihmisten ennakkoluuloille ja käsityksille. Jos susi liikkuu asumusten lähistöllä, se on häirikkö ja vaarallinen – sellainen peto pitää voida poistaa. Viime vuonna susien kaato-kiintiö oli 28 (EU:lle Suomi on ilmoittanut, ettei meillä ole susien kiintiömetsästystä). Viranomaisten tietien ja luvilla tapettiin 38 sutta ja salakaadettiin ainakin toistakymmentä. Suomen koko susikannaksi arvioidaan noin 250 yksilöä, joista siis tapettiin viidennes.

Räkkätirastaat syövät marjoja. Marjatilalle asia on vakava, sillä lintujen kupuihin voi päätyä merkittävä osa tilan sadosta. Linnut ovat rauhoitettuja ympäri vuoden tai ainakin pesimäaikana, joten räkkättien tappamiseen tarvitaan erikoislupa. Viranomaiset myöntävät luvan varsin helposti eikä valvontaa juuri ole.

Asia on ikävä, sillä kukaan ei tiedä, kuinka monta laulu-, punakylki-, musta- ja kullorastasta sekä muuta lintua tapetaan tuhansien räkkättien mukana. Jokavuotisen eläviin maaleihin paukuttelun voisi korvata suojaamalla marjapensaat – mutta se ei tietenkään ole yhtä kivaa. Jokaista tapettua aikuislintua kohti kuolee nälkään useita poikasia. Rastasongelma ei kuitenkaan ole pienentynt...

Vieraantumista?

Eläimet viihtyvät siellä, missä niillä on ruokaa, suojaa ja lisääntymispaikkoja. Ihmiset unohtavat tämän tosiasian liian helposti.

Lokkeja hävitetään kaatopaikoilla koska ne ”häiritsevät” lähiseutujen ihmisiä. Lähi seutujen ihmisille ei usein tule mieleen, että lokkeja on kaatopaikoilla paljon heidän omien tuhlailevien kulu-tustottumusten takia. Sitä saa mitä tilaa.

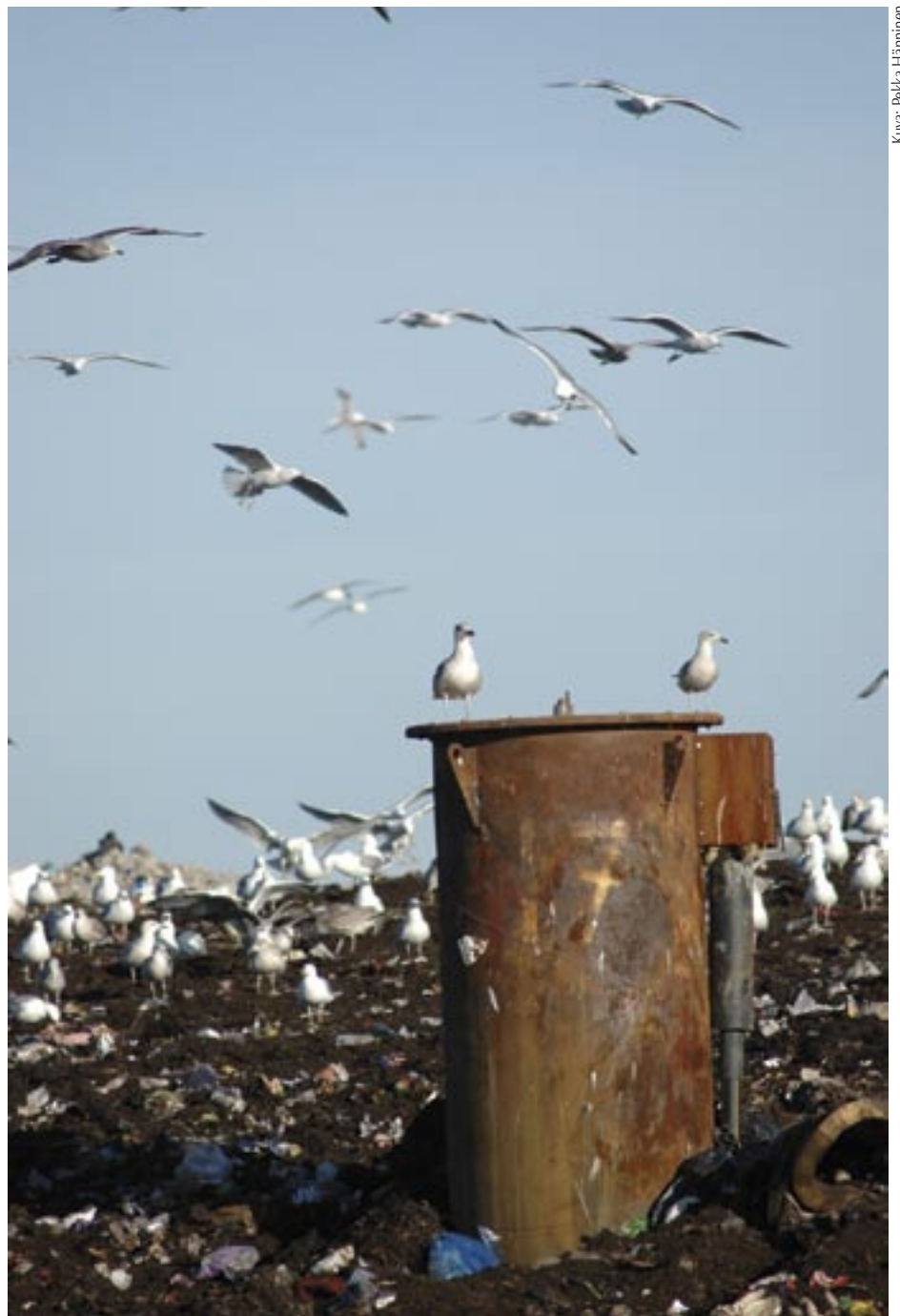
Nykyisin monet ihmiset elävät arkeaan niin erillään luonnosta, että vieraantumisen elämän tosiasioista on todellista.

Helsingin Kauppatorilla on ”lokkiongelma”. Sen ratkaiseminen voi olla vaikeaa, sillä linnut tulevat sinne, missä on helppoa ruokaa tarjolla. Pullan ja jäätelön syönti pitäisi kieltää tai ainakin saada ihmiset olemaan heittävätkin ruoanjätteitään lintujen ulottuville. Toinen asia on sitten se, miksi jotkut pelkäävät ja inhoavat lokkeja.

Useimmat ihmiset asustavat tietämättään lähellä lepakoita – monet peräti samoissa taloissa niiden kanssa. Lepakot viihtyvät myös linnunpöntöissä, puiden koloissa sekä laitureiden ja siltojen alla. Läheisestä yhteiselämästä huolimatta monet pelkäävät ja inhoavat lepakoita. Syitä tällaiseen asenteeseen ei ole helppo keksiä – le-

pakot ovat viehättäviä pikkuotuksia, jotka eivät todellakaan yritä sotkeutua naistenkilöiden pitkään tukkaan tai pureutua ihmisten kaulavaltimoon latkiakseen tämän veren kuiviin.

Vanhan hokeman mukaan tieto lisää tuskaa. Kun kyse on suhtautumisesta eläimiin, vanha ”viisaus” ei pidä paikkaansa. Mitä enemmän tiedämme jostakin eläimestä, sitä vähemmän meillä on syitä sen pelkäämiseen tai inhoamiseen. Kuitenkin on hyvä muistaa, etteivät pelot suinkaan aina häviä tiedon tieltä: minä karsastan hämähäkkejä, vaikka tiedän ne vaarattomiksi. Vaimoni inhoaa toukkia, muuan hyvä ystävämme ei siedä myyriä tai hiiriä, monet reagoivat käärmeisiin hyvin voimakkaasti. Mutta tiedolla pelon ja inhon pystyy pitämään kurissa. ■



Kuvat: Pekka Hämmänen

Kauniin sarvipöllöuroksen ravinnonhakumatka päättyi tylästi.

Kuva: Jouko Varonen



Sarvipöllön viimeinen lento

JOUKO VARONEN

Huhtikuisena sunnuntaina kohtasi kuutostiellä matkansa pään sarvipöllökoiras. Se asusteli metsikössä pellon laidalla ja liikkui yleensä öiseen aikaan saalistusmatkoilla. Koiras oli löytänyt perheelleen sopivan kodin oravan vanhasta pesästä, joka oli kuusipuussa. Muniakin oli pesään jo kertynyt kuusi kappaletta, ja naaras hautoi niitä tiiviisti.

Koiras vartioi lähistöllä ja kantoi naaraalle ravinnoksi peltomyyriä ja metsähiiriä. Tällaisella matkalla se tapasi kohtalonsa auton tönäisemänä.

Sarvipöllöurosta jäivät kaipaamaan sen tuhannet lajitoverit. Se tunnettiin hyvänä perheen huoltajana, joka ei pistänyt pahakseen ihmisten apuakaan, vaan asettui joskus pönttöön asumaan. Tänäkin vuonna se saapui Suomeen jo maaliskuussa ja aloitti heti uuden perheen perustamispuuhat.

Yleensä sarvipöllö on hyvin varovainen, ja jos se yllätetään, se suojautuu muuntumalla tikun muotoiseksi. Tämä taito ei sitä kuitenkaan auttanut, kun se löysi tieltä liikenteen uhriksi jääneen myyrän, jonka aikoi viedä ravinnoksi pesäänsä.

Yksin jääneen naaraan kohtalo on vaikea. Niinpä tämäkin pöllöperhe jää nyt ilman huoltoa, ja seuraukset saattavat olla kohtalokkaat. Autoilijalle ei koitunut onnettomuudesta vahinkoa, tuskin hän edes huomasi tapahtumaa. ■

Luonnon liikenteeseen

PEKKA HÄNNINEN

Liikenteessä kuolee vuosittain miljoonia luonnoneläimiä. Onnettomuuksista valtaosa tapahtuu kesällä. Tehokkain tapa vähentää eläinkolareita on välttää turhaa autolla ajamista tai ainakin hiljentää vauhtia.

Vuosittain tieliikenteessä kuolee Suomessa jopa 7 miljoonaa luonnoneläintä. Liikenteen eläinuhreista on lintuja 40 %, pikkunisäkkäitä 35 %, sammakkoeläimiä 23 % ja matelijoita 3 % – hyönteisiä ja muita selkärangattomia ei ole tilastoitu. Poroja ja hirviä menehtyy vuosittain liikenneonnettomuuksissa 8 000 yksilöä.

Liikenteen eläinuhrien määrien arviot perustuvat eri puolilla Suomea teiden varsilla tehtyihin raatolaskentoihin. Todellinen uhrien määrä on suurempi, sillä kuolleet eläimet katoavat äkkiä tien penkan kasvillisuuteen, jauhautuvat asfalttiin tai tulevat raadonsyöjien korjaamiksi.

Liikenteen lintu-uhreista peippo on yleisin. Se johtaa onnettomuustilastoja 16 % osuudella. Peipon runsaatta onnettomuuksissa selittää sen yleisyys ja tapa noukkia siemeniä tien penkasta. Sitä vastoin Suomen toiseksi yleisin lintu, pajulintu, on tilastoissa harvinaisuus – se on niin pienikokoinen, että uhrin katoavat.

Nisäkäsuhteista vajaa puolet on myyriä. Päästäiset ja lepakot ovat myös melko yleisiä. Isompia nisäkkäitä, kuten oravia, siilejä, kissoja ja jäniksiä, on nisäkäsuhteista 3–4 % kutakin. Muita nisäkäslajeja on kutakin alle 3 % nisäkäsuhteiden kokonaismäärästä.

Matelijakannat kärsivät

Liikennekuolemilla on vaikutusta eräiden lajien kantojen kehitykseen. Liikenteen lisääntyminen on ollut osasyynä kehrääjän, varpusen ja keltasirkun kantojen hupenemiseen. Kehräjä saalistaa yöllä matalalla lentäen, lepäilee usein tiellä maaten ja jää herkästi auton alle. Sama kohtalo on monilla muilla pimeässä ja hämärissä liikkuvilla eläimillä. Varpunen ja keltasirkku elävät ihmisen lähellä ja etsivät ravintoa maan tasosta – riski jäädä auton alle on suuri.

Matelijoiden ja sammakkoeläinten kantojen taantumista on selitetty osittain yliajoista johtuviksi. Samma-

eläimet n uhreina

kot ja matelijat ovat hidaskäyjiä ja siksi jäävät helposti auton alle. Autojen alle jääneistä matelijoista kolmannes on kyitä ja kolmannes rantakäärmeitä – rantakäärme on harvinaistunut voimakkaasti viime vuosikymmeninä. Nisäkkäistä erityisesti saukot ovat kärsineet liikenteestä.

Suoranaisten yliajojen lisäksi tieverkko haittaa eläinten liikkumista. Varsinkin riistatiet jakavat eläimet väkiväyksiin populaatioihin, joiden välillä ei pääse tapahtumaan luontaista geenivirtaa. Pitkällä tähtäimellä tämä saattaa haitata eläinkannan elinvoimaisuutta.

Kevät ja kesä synkintä aikaa

Eniten luonnon eläimiä jää autojen alle kesällä ja alkusyksyllä. Kesällä eläinten poikaset lähtevät liikkeelle ja ovat kokemattomuuksiaan usein varomattomampia kuin aikuiset eläimet eivätkä osaa väistää lähestyvää autoa. Keväällä on useiden eläinten kiima, ja tuolloin varsinkin koirat saattavat poukkoilla liikenteessä lemme sokaisemina. Keväällä näkeekin surullisen paljon supikoiria ja rusakoita teiden pinnoissa liiskaantuneina. Talvella eläinten liikennekuolemat ovat harvinaisempia.

Vuorokaudenajoista aamu on kriittisinä aikaa eläintörmäyksen kannalta. Tuolloin monet eläimet ovat runsain joukoin liikkeellä ravinnon haussa. Tieympäristö on rauhallisempi kuin myöhemmin päivällä, jonka takia eläimiä on kerääntynyt



Kuva: Pekka Hämmänen

Auton alle jäävien pikkunisäkkäiden määrät liikkuvat sadoissa tuhansissa. Kuinka moni niistä kuolee heti?

enemmän teiden tuntumaan. Myöhemmin päivällä liikenne säilyttää ne loitommalle. Nisäkkäät liikkuvat usein mielellään hämärässä. Silloin niitä myös jää eniten autojen alle.

Riskipaikkoja, joissa vauhtia kannattaa aina hiljentää, ovat muun muassa tien ja puron risteys. Eläimet seurailevat usein purovarsia, ja puron solahtaessa siltarummussa tien ali eläimet joutuvat kulkemaan tien yli. Eläinten liikennekuolemia voitaisiinkin vähentää, jättämällä puro- ja jokipaikoissa eläimille kulkuyhteys sillan alle. Ylipäänsä eläimille tarkoitettujen tunnelien sijalla niiden luontaisten kulkureittien paikoilla vähentäisivät eläinten liikennekuolemia, mutta aina näiden kulkupaikkojen löytäminen ei ole helppoa. Kaupunkien viheralueita halkovat tiet ovat myös riskipaikkoja eläimille.

Tilastojen mukaan eläinten yliajoja tapahtuu eniten siellä, missä ajetaan eniten tai nopeudet ovat suuria. Ajonopeuden alentaminen 90:een kilometriin tunnissa vähentäisi lintukuolemia puoleen! Keski-Euroopassa, jossa liikenne on vilkkaampaa ja ajonopeudet suuria, jääkin eläimiä valtavia määriä autojen alle. Tässä suhteessa Suomessa luonnon eläinten on hieman turvallisempi asustaa.

Jos tömähtää

Jos törmäät eläimeen, pysäytä autosi. Muihin varoa muuta liikennettä. Lain mukaan loukkaantunutta eläintä on autettava ja sen heitteille jättö on rikos. Kuolleelta nähtävä eläin voi olla halvaantunut tai liikuntakyvyttömäksi ruhjoutunut. Jos et auta sitä, se voi joutua odottamaan kuolemaa jopa useita päiviä. Lähesty eläintä rauhallisesti, vältä äänekkyyttä ja äkkinäisiä liikkeitä. Varaudu siihen, että eläin voi puolustautua tai paeta vammautuneena, kun sitä kosketaan.

Loukkaantunut eläin on päästettävä kärsimyksistään tai toimitettava hoitoon. Jätä hoitotoimenpiteet asiantuntijoille. Eläimen hoitaminen vaatii osaamista. Jos olet neuvoton, pysäytä ohiajava auto tai pyydä apua muilta.

Jos eläin on iso, hälytä paikalle poliisi. Loukkaantuneena pakenevaa eläintä ei pidä seurata, sillä se asettuu aloilleen lä-

Kuva: Pekka Hämmänen



Keltasirkku on maaseudun tienvarsien lintu. Liikennekuolemilla on ollut vaikutusta keltasirkkujen vähenemiseen maassamme.

histölle, ja se löydetään myöhemmin jälkikoiran avulla. Älä yritä lopettaa isoja eläimiä lapiolla tai muulla työkalulla, vaan se on lopetettava ampumalla. Jos poliisi ei pääse paikalle, kysy apua lähimmästä talosta.

Pienen eläimen osuessa kohdalle lopeta pahasti vammautuneen eläimen kärsimykset. Käytä kookasta kiveä, vankkaa pulttiavainta, tunkkia tai tukevaa kalikkaa. Kohdista voimakas isku eläimen kallon leveimpään kohtaan. Varmista, että eläin on kuollut.

Loukkaantunut kissa tai koira pitää toimittaa eläinlääkärin hoitoon. Ne voivat olla omistajalleen korvaamattoman arvokkaita. Kissaista ja koirasta pitää aina ilmoittaa poliisille.

Lievästi loukkaantuneen luonnonvaraisen eläimen voi toimittaa hoitoon lähimpään eläinpuistoon, Pyhtään lintutaloon tai joihinkin paikallisiin eläinsuojeluyhdistyksiin. Kysy puhelinnumeroa poliisilta. Pakkaa eläin ilmavasti vahvaan pahvilaukkoon. Muista kuitenkin, että kuljetus voi joskus olla vain eläimen kärsimysten pitkittämistä. Kuollut eläin tulee siirtää tieltä syrjään.

Rusakosta ja supikoirasta tai suurista linnuista kuuluu ääni auton ohjaamoon, mutta tätä pienempiä eläimiä autoilija ei välttämättä edes huomaa yliajotilanteessa. Kuinka valtavat määrät eläimiä jää lojuun kärsimyksissään tielle tai tien penkkaan? Tehokkain tapa vähentää eläinten turhaa kärsimystä on jättää auto kotiin tai jos on aivan pakko ajaa, niin ajella hissukseen. Yksikin auto vähemmän liikenteessä pienentää eläintörmäyksen riskiä. Muutos alkaa aina sinusta. ■

Lähteet:

Anne Manneri: Pienten ja keskikokoisten selkärangaseläinten liikennekuolleisuus Suomessa, Tiehallinnon selvityksiä 26/2002.

Seija Väre, Marjaana Huhta ja Anne Manneri: Eläinten kulkujärjestys teialueen poikki, Tiehallinnon selvityksiä 36/2003.

SEY:n kotisivujen ohjeet "Kun tömähtää"

Vangittu hetki

PEKKA HÄNNINEN

Kuva kertoo enemmän kuin tuhat sanaa. Mutta miten saa otetuksi hyvän eläin kuvan?

Kohti katsova eläin vangitsee katseen. Mikäli kuvassa on mukana sanomaa, hyvän sommitelman ja onnistuneen tekniikan lisäksi, otos onkin jo lähellä täydellistä. Tositilanteet ovat usein äärimmäisen nopeita, eikä kuvan ottamisen hienouksia ehdi miettiä. Siksi kuvan ottamista kannattaa harjoitella kaikessa rauhassa ja tutuissa oloissa vaikka oman lemmikin kanssa. Kun se tuhannen taalan eläinkuvan paikka tulee, valmiudet ovat jo paremmat.

Ensimmäinen yleinen kauneusvirhe eläinkuvissa on eläinten silpominen. Aivan liian usein näkee muuten kauniita kuvia, mutta kohteelta on viilletty korvan nipukat, hännänpää tai tassut poikki rajaamalla kuva liian tiukasti. Nyrkkisääntö onkin, että eläin pitäisi saada mahtumaan kokonaisena kuvaan. Se vaatii pientä tarkkaavaisuutta ja muutaman askeleen taaksepäin tai zoomausta. Muotokuvat ovat tietenkin eri juttu. Muotokuvissa rajausta on tiukempi, ja eläimestä näkyy vain pää tai osa siitä. Silti pitäisi kiinnittää huomiota siihen, mistä jäseniä katkotaan.

Kuvan tausta on seuraava kriittinen kohta. Usein kuvaajan huomio on niin keskitynyt varsinaiseen kohteeseen, ettei kuvan taka-alalla näkyviä roskapönttöjä, rojua tai kirkkaanvärisinä loistavia esineitä huomata – lopullisesta kuvasta ne huomataan kyllä. Varsinkin hevosten kuvaaminen on liki mahdotonta, ilman että valkoiset aidan nauhat loistaisivat taustalla.

Sommitelu on tehokeino, jolla kuvaan saa lisää mielenkiintoa. Kuvaan syntyy jo aivan uusia jännitteitä, jos kohde ei olekaan keskellä. Jos eläin katsookin kuvasta ulos, se herättää heti kuvan katsojassa kysymyksen mitä eläin katsoo. Millainen on kuvan tunnelma, entä haluatko kertoa sillä tarinan tai ottaa kuvan sanomalla kantaa?



Kuva: Pekka Hänninen

Kesyjä kaupunkieläimiä on helppo kuvata, eikä niiden rauhakaan häiriinny. Muotokuvassa voi käyttää tiukkaakin rajausta.

Siirtämällä kameraa saat kuvaan mukaan erilaisia asioita, jotka saattavat muuttaa kuvan sisällön täysin.

Tekniikka hanskassa?

Kuvan taiteellisten näkökulmien lisäksi sen tekninen onnistuminen on tärkeää. Kameroinnissa on yleensä automaattitarkennus, mutta sekin saattaa kohdentua väärään paikkaan kuten taustaan tai johonkin etualan kohteeseen. Eläinkuvauksessa nyrkkisääntö on, että kohteen silmien pitäisi olla terävät. Tarkenna siis silmiin. Lisäksi kuva näyttää hassulta, jos etualalla on jotain suurta epätarkkaa, vältä tällainen tilanne sommittelun keinoin.

Oikea valotus on toinen tärkeä seikka. Valotuksenkin hoitaa usein kameran automaattitikka, mutta sekään ei aina ole oikeassa. Mikäli kamerassasi on mahdollisuus valottaa tahallaan pieleen, kannattaa kokeilla valotuksia jonkin verran yli ja ali. Kokemuksella opit, millaisissa tilanteissa

kameran automaattikan ilmoittamaa valotusta kannattaa hieman korjata. Yleensä ainakin kirkkaissa oloissa ja vastavaloon kuvattaessa kannattaa alivalottaa.

Eläinkuvaukseen soveltuu mikä hyvänsä kamera. Pienissä digipokkareissa on usein aivan riittävästi pikseleitä ja zoomissa tehoa eläinten kuvaamiseen. Valovoima on tärkeä ominaisuus, sillä se helpottaa huonoissa valaistusoloissa kuvaamista. 2.8 on jo hyvä valovoima. Digitaaliset järjestelmäkamerat ovat huippuhyviä, mutta myös huippukalliita. Niihin saa vaihdettua erilaisia objektiiveja, niillä saa nopeammin perättäisiä kuvia kuin pokkareilla ja niiden kuvatiedostoja voi usein käsitellä jälkikäteen kuvankäsittelyohjelmilla paremmin kuin pokkarikameroille otettuja tiedostoja.

Oli kamera millainen hyvänsä, hyvien kuvien ja jo on harjoittelu. Ottamalla ja analysoimalla omia kuvia sekä katsomalla muiden kuvia oppii. Kirjoistakin on iloa. Kameran hienous ei sitä vastoin ole tae hyvälle kuville.

Mitä saa kuvata?

Eläimiä saa kuvata vapaasti toisin kuin ihmisiä. Ihmistä ei saa kuvata kotirauhan suojaamassa paikassa eli kotona, mökillä, pihapiirissä tai muissa vastaavissa paikoissa, mutta eläimiä saa. Siis aidan takaa pihalla olevaa ihmistä ei saa kuvata, mutta koiraa saa. Pihapiiriin sisältyvät myös sitä ympäröivät rakennukset. Kauempana sijaitsevat rakennukset kuuluvat julkisrauhan piiriin. Pihapiirissä sijaitseva navetta kuuluu kotirauhan piiriin, etäämmällä oleva taas julkisrauhan – raja on häilyvä.

Tavallinen kansalainen ei saa mennä salaai tai ilman lupaa sen enempiä koti- kuin julkisrauhan suojaamiin rakennuksiin tai paikkoihin. Poikkeuksen tekevät viranomaiset. Lääninhallituksen hyväksymät eläinsuojeluvallat saavat mennä julkisrauhan suojaamiin paikkoihin. Mutta jos rakennukseen tai pihaan pääsee luvalla, eläimiä saa kuvata. Kuvaaminen on kuitenkin lopetettava, paikasta pyydetään poistumaan.

Kuvien julkaiseminen on mutkikkaampaa. Mikäli koti- tai julkisrauhan suojaamassa paikassa otetussa kuvassa näkyy ihmisen yksityisyyttä loukkaavia asioita, kuvaa ei saa julkaista. Sen katsotaan loukkaavan ihmisen yksityisyyttä suojaava. Kuvan, jossa esimerkiksi lehmät viruvat omilla ulosteillaan, saa julkaista, sillä sen tarkoituksena ei ole loukata ketään vaan suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla.

Kuvaamisen käänköpuoli

Digikameroiden hintojen pudottua ja huipputekniikan tultua joka tytön ja pojan saataville valokuvauksen suosio on kasvanut räjähdysmäisesti. Se näkyy myös luonnossa: varsinkin taajamien luon-



Kuva: Pekka Hämmänen

Kuvaan voi yrittää saada mukaan viestejä tai tarinoita. Tässä hymyilevä naama ilmapallossa symboloi ihmisten ja lokkien mahdollisuutta rinnakkaiseloon, mutta toisaalta viittaa syyhyn miksi lokkeja toreilla on – onhan se erään pikaruokaketjun mainos pallo ja usein ihmisten ruoantähteet päätyvät maahan lokkeja houkutellessa.

tokohteet ovat täynnä kuvattavaa jahtaavia harrastajia.

Kehitys on sikäli myönteinen, että luonnossa retkeily lähentää ihmisten luontosuhdetta ja tätä kautta myös luonnonsuojelumyönteisyyttä. Kuvausbuumin kielteisiä puolia on yksittäisten eläinten, varsinkin lintujen, häiritseminen. Usein jopa kymmenet kuvaajat saattavat käydä kuvaamassa samaa talvehtimaan jäänyttä tai muuttomatolla levähtämään pysähtynyttä lintuysilöä. Tämä ei voi olla häiritsemättä sitä. Lintu- ja eläinkuvaajille pitäisikin saada samanlainen toimiva etiikka ja lähestymiskieltojärjestelmä kuin lintubongareilla on.

Kuvaajalta pitäisi löytyä tajua mikä häiritsee luonnonvaraista eläintä mikä ei. Kaupunkirannan sorsaperhettä tai kotipihaan talitiaista kuvaaja tuskin jaksaa hetkauttaa, mutta ulkoluodolla tilanne on jo toinen. Luonnonvaraisia eläimiä kuvattaessa onkin oltava äärimmäisen varovainen, ja pienimmänkin epävarmuuden vallitessa pitää kuvan näppääminen jättää sikseen – hyviä kuvia voi ihaila eläinkirjoista tai internetistä. ■

Omasta lemmikistään on usein yllättävän vaikea saada edustavaa kuvaa, jossa tausta on rauhallinen.



Kuva: Tiina Nokko

Valokuvauksesta runsaasti kirjoja

Digikuvauksen yleistymisen myötä kirjankustantamot ovat julkaisseet kilvan erilaisia oppaita kuvaajille. WSOY:n tytäryhtiö Docendo on tuonut markkinoille läjän erilaisia ja eritasoisille kuvaajille suunnattuja digikuvaukskirjoja perusnikseistä värienhallintaan tietokoneella. Luontokuvaajat ovat saaneet peräti kaksi opasta.

Markku Saihan *Kiehtova luontokuvaus* (Docendo 2006) esittelee melko perusteellisesti kuvaajan varusteet ja tekniikat – kuvia voi ottaa niin taskuun järjestelmäkamerailla. Tekniikkaosuuden jälkeen eri kuvaajat kertovat erikoisalueistaan. **Heikki Willamo** tarinoi nisäkkäiden kuvaamisesta ja **Lauri Sippu** piilokojussa kyhöttämisestä. Kirja antaa hyvän yleiskuvan luonto- ja eläinkuvauksesta digiajassa.

Ilkka Jaakkola on kokenut luontokuvaaja, joka jakaa kirjassaan *Digikuvauja Luonnossa* (Docendo 2005) tietoaan ja kokemuksiaan lukijalle. Kirjan alkupään neuvot ovat pitkälti samat kuin edellisessä kirjassa. Tarinat vievät lukijan kuvausmatkoille kotinurkille ja kaukomaille. Tavallisen lähiluonnon arvostus kuvauskohteena on kirjan hyvää antia. Ihan kaikkien maailmanvalloitusmatkojen eettisyydestä en ole varma – miksi Siperian karhualueelle pitää mennä, jos on tiedossa, että karhua vastaan voi joutua puolustautumaan aseensa kanssa? Hienoja eläinkuvia kirjassa kyllä on.

Per-Olof Janssonin *Valolla maalaa ja* -kirjasta (Musta taide 2006) löytää hieman toisenlaisen lähestymistavan kuvaamiseen. Jansson kertoo kirjassaan pitkän kuvaajauran varrella otamista kuvista ja tarinoista, jotka kuvien taakse kätkeytyvät. Useat kuvat ovat pitkän pohdiskelun ja kokeilun lopputuloksia. Huikeita, syvällisiä ja ajatuksia herättäviä kuvat ovatkin, eikä Per-Olofin taiteellinen anti jää yhtään vähäisemmäksi kuin hänen enemmän mainetta saaneiden vanhempiensa ja sisariensa. Per-Olofin filosofiassa ja huumorissa on paljon samaa kuin muumikirjoissa ja -sarjakuvissa, mikä ei sinänsä ole ihme. ■

Eläinten ystävä 90 vuotta sitten

Vallankumouksellinen eläinsuojeluaate

KOONNUT: MARIKA SALIN

Venäjänsä vallankumous 1917 sai yllättävän runsaasti palstatilaa Eläinten ystävässäkin. Kesä-heinäkuun numerossa kirjoitetaan:

”Ei eläinsuojelus suinkaan ole kaukana vallankumouksesta; päinvastoin se on vallankumouksellinen liike. Se tahtoo kukistaa valtaistuimelta kaiken pahan, mikä ihmisessä vallitsee: itsekkyyden, omanvoitonpyynnön y. m. s. Se on siis sisäinen vallankumous, henkinen vallankumous, joka pyrkii ihmisluonteen hallitsijoiksi asettamaan hyveitä, jaloja ihanteita.”

”Ja sitten vielä: valtiollinen vallankumous velvoittaa meitä itse eläinten kohteluun nähden. Meille on annettu vapautta ja oikeutta. Kirjojen kirja sanoo, että sillä mitalla on meille mitattava, jolla me itse mittaamme. Eikö meidänkin silloin tule käyttää sitä mittaa muihin nähden, jota meihin nähden on käytetty? Toisin sanoin: kun olemme saaneet vapautta ja oikeutta itsellemme, niin toimikaamme toteuttaen samoja periaatteita muuhun ja muihin nähden! Antakaamme vapauden ja oikeuden päästä määräämään työtämme. Oikeutta kaikille! sehän on eläinsuojeluksen tunnuslause. Vallankumous on terottanut tätä lausetta uudestaan voimakkaasti meidän mieliimme. Eritoten se on julistanut: Oikeutta sorretuille, oikeutta heikoillekin. Mitäpä eläimet ihmisiin verrattuna ovat muuta kuin heikkoja, ja ylen useinhan ne – surkea sana! – ovat myöskin sorrettuja. Antakaamme vallankumouksen oikeus- ja vapausperiaatteen niin vaikuttaa mieliimme, että eläinten kohtelussa sitä aina muistamme!”

”Uusi aika velvoittaa meitä tässäkin suhteessa. Olkaamme tarkkoja sen veloituksen noudattamisessa. Vasta silloin voi tämä uusi aika tulla siksi rauhan ja hyvätahdon ajaksi, joka voi luoda yleisen onnentilan.”

Kirjoittajaa ei jutun yhteydessä mainita. Saattaa olla, että kirjoitus on hyvinkin ulkopuoliselta taholta saapunut. Suomihan sai itsenäisyyden vasta joulukuussa 1917, ja lehdistö oli tiukasti valtiollisella valvonnassa.

Samaisessa numerossa on jälleen myös haaraosastojen kuulumisia eri puolilta Suomea. Lahden Eläinsuojelusyhdystyksestä kerrotaan seuraavaa:

”Eversti Forsténin aloitteesta on kaupunkimme poliisilaitos kielittänyt positiivisoittajat harjoittamasta ammattiaan paikkakunnalla, syystä että he usein kuljettavat mukanaan pikkulintuja tai marakatteja, jotka monesti saavat kärsiä kaikenlaista kurjuutta. Yhdistys on myös anonut poliisilaitokselta että kiertävät eläinnäyttelytkin lakkautettaisiin. Vanhoja, työn ja sairauden kuluttamia hevosia on herra Leo Veltheim edelleenkin ostanut, joka seikka osaltaan on paljon vähentänyt huonojen hevosten lukua paikkakunnalla. Yhdistykselle ilmoitetuista eläinräkkäystapauksista on otettu selkoa ja toimitettu syylliset vastuuseen rikkomuksistaan.”

Hevosista kertoo myös Kankaanpään Eläinsuojelusyhdystys: ”Johtokunnalle tehtyjen ilmoitusten johdosta on käyty tarkastamassa huonossa kunnossa olevia navettoja ja huonoja eläimiä. Hevosiin nähden on yleensä tehty se havainto, että ne ovat tyydyttävässä kunnossa, varsin huonoja hevosia ei näe. Se johtunee siitä,

12 vuosikerta 1917. 2 mk. vuosik.

ELÄINTEN YSTÄVÄ



Ole armelias heikkoja kohtaan, sekä vahva etta heikko täyttävät osansa mittaamattoman suuressa avaruudessa.

Ajattele aamulla, mitä on päivän kuluessa tehtävä ja illalla, mitä on tehty.

Suomen Eläinsuojelusyhdistyksen äänenkannattaja.
Ilmestyy kerran kuukaudessa.

Toimittaa ammattimiesten avustamana
T. K. FORSTÉN.
Kaikki tiedonannot ja ilm. osot. „Eläinsuojelustoimistoon“.

N:o 6—7. Kesä-heinäkuu

Eläinten ystävä!



Kun tarvitsette maito- ja meijeriastioita, kirveitä y. m. työkaluja pyytäkää aina tehtaamme tuotteita sillä ne ovat paraita.

KELLOKOSKEN TENDAS.
Tuusula. --- Järvenpään as.



ALAMA Henkivakuutusyhtiö

Nuoriso- ja lastenrakennuksia, Työkyvyttömyys-
lisävaikutuksia, Työkyvyttömyys-Elakemakuu-
suisia, Elinkeino- ja vakuutus-
Huokaut. vakuutusmaksut.

Asiitit ehdot.

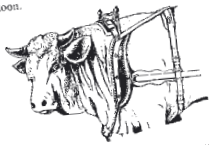
Henkivakuutusyhtiö
Kalkkalahissa
Henkivakuutusyhtiö

Nautapaarma laskee muunsa nautaeläimen kasvoihin. Olisi hyvä sopia lehdet, kun näkee parman keltävät. Innoitettiin niiden ruumiilla.
Punantaaikäkköä hankitaan kotiin Heinän korjattessa on kuivien heinien kääntämistä pantava muistiin.
Käpän pyydystys ei rääkää eläimiä.
Kunniat noukkaana, laavaan lehtiä taitetaan hevostille silpua seassa anettavaksi.
Niin paljon, paljon on otettava huomioon, sillä talvi tu- lee keväästä pähtien olemaan vaikea.
Palvelusväki! Otaakaa hyvät ihmiset lakkoja tehdessään huomioon syyttömien eläinten kärsimykset. Alkaa kosto- eläimille ihmisen riisosen takia. —

Yleishyödyllisiä esineitä.

Sonnin valjaat.

Sillat on valmistettu kahdesta osasta, jotka oman akselinsa mukaan liiduen asettuvat sonnin ohjapöytä mukai- seen aseeseen.



Sonnin silain käytäntö järjestetään kahdella soijella, j- jastettessa sekä riisussa käytetään vain yhtä takasta- get asettaen niin, että ne sopeutuvat mahdollisim- vin ohjapöytä, ja mitä on niin kaavan sovellettava- ne vetäessä siirtyä paikoittaan. Poissuorattessa panna- nen käytettyä keljan roikkaseen, joten siis sovit-

vitaan ainoastaan ensi kerran lätkä käytettävästä. — Kats- pää ja kanta pääsevät vapautta loppuun.

Kärpästen pyydystin.



Kärpäspyydystimen käyttötapo. 1) Valmistus: a) pari dydyypäisiä heinanrupeita, hämäläkkiverkkoja y. m.; b) huoneen korkeuden mukaan sovelletun varreksi tarpeeksi pitkän kuolettamasta varten riittävästi 5 prosenttia karpas- tai suopainosta. 2) Konen käyttötapo: Hämärän tultua aikan pyydysty- kiennetään paikalleen ja pyydystaja alkaa kirtetää, tanko 5 cm. etäisyydessä silä. Kunnuudessa särennyksi kärpäs- Pyydystinä tyhjennettäessä huolehdittain mahdollisim- viciä elossa olevien kärpästen pikaisesta lopettamisesta.

että kun viime aikoina hevosten hinnat ovat suuressa määrässä kohonneet, niin ihmiset ovat entistä enemmän kiinnittäneet huomiota niiden hoitamiseen.”

Keski-Suomesta kirjoittaa pitkästi varapuheenjohtaja **Irene Mendelin**, jonka ammatiksi mainitaankin kirjailija.

”Selaillessa yhdistyksen toimintaa käsitteleviä papereita edell- seltäkin vuodelta huomaa että eläinsuojelusaatteen edellyttämää ja vaalimaa työtä olisi enemmän kuin runsaasti tehtävänä, sillä työmaa on laaja, mutta työväkeä on vähän. Voipi syyllä sanoa, että maailmansota, vaikkapa se vain maininkina on tuntunut maame rannikoilla, on lamauttavasti vaikuttanut työhön ja toimintaan monella alalla, mutta eläinsuojelustyöhön nähden olisi sen vaikutus sotatilan poikkeuslakien perusteella pitänyt olla päinvastainen. Että se sitä ei ole ollut, osoittaa vain ihmisluonteen luontaista sydämettömyyttä ja raakuutta, sillä meidän työtämme koskevat paperit ilmaisevat valitettavasti etteivät siellä täällä korpikylien talolliset, torpparit ja työmiehet ole ainoat, jotka ovat harjoittaneet julmaa eläinrääkkäystä, vaan että sitä myöskin ovat harjoittaneet edistysseurojen etunenässä kulkevat sivistyneet miehetkin. Totta näkyy olevan tuo vanha lause: *Ahneus on kaiken pahuuden juuri.*”

Tornion Eläinsuojeluyhdistys oli saanut kevätkuukausiksi eläin- suojeluspoliisin Tornioon ja pahimpien kelirikkojen ajaksi myös Muonioon: ”Hyödylliseksi ja oloissamme ainakin tyydyttävästi tarkoitustaan vastaavaksi on eläinsuojeluspoliisimme mielestäni osoittautunut. Liian raskaiden kuormien vedättäminen huonolla- kin kelillä on epäkohta, josta eläinsuojeluspoliisi saa useimmin ai- hetta muistuttaa. Hevosten ajottaiset joukkotarkastukset seisonta- paikoillaan on myöskin tuottanut monesti hyviä tuloksia ja vienyt monien rikkiajettujen hevosten ilmaisaamiseen. Vaan yksi vanha ja voimaton torniolainen hevonen on yhdistyksen puheenjohtajan vaatimuksesta tapettu. Liian laihoilla ja voimattomilla hevosilla ajaminen on täytynyt toisinaan joiltakin ajureilta kieltää ja mikäli poliisimme toimestaan pitämä päiväkirja osoittaa ja omasta koke- muksestanikin tiedän, on poliisin antamia neuvoja ja varoituksia yleisesti varteen otettu. Siihen on luullakseni myöskin vaikuttanut poliisimme hyvänsuopa käytös hevosmiehiä puhutellessaan, mikä vie useimmiten parempiin tuloksiin kuin uhkaileva, jyrkkä käyt- tyyminen poliisin puolelta.” ■

KOTIIN ILMAN PUNKKEJA!



EXSPOT®

Exspot® on koiran iholle levitettävä ulkoloislääke, joka ennaltaehkäisee ja hoitaa punkki- sekä tai- ja kirpputartunnat. Exspot® hajoo biologisesti.

Vaikutus alkaa vuorokauden kuluttua käsittelystä ja kestää noin neljän viikon ajan.

Muista suojata koirasi ulkoloistartunnoilta myös koiratapahtumissa ja ulkomaanmatkojen aikana.

Lue pakkauksessa olevat käyttöohjeet.

APTEEKEISTA JA ELÄINLÄÄKÄREILTÄ ILMAN RESEPTIÄ.



Exspot® vet 744 mg/ml paikallisvaleyliuus

Koostumus: Permetriini 744 mg, Dowanol PM ad 1 ml. **Kohde-eläinlaji:** Koira. **Käyttöaiheet:** Punkkien, täiden ja kirppujen häätö ja tartunnan ennaltaehkäisy. **Vasta- aiheet:** Ei saa antaa alle kaksiviikkoisille pennuille eikä alle 5 kilon painoisille koirille. Ei saa antaa kissoille. **Haittavaikutukset:** Yliherkkyysoireita voi esiintyä, joskin ne ovat harvinaisia, esim. ihon punoitusta, kutinaa ja karvanlähtöä antokohdassa. Käsitely kohta pestään ja neuvotellaan eläinlääkärin kanssa. Harvinaisia haittavaikutuksina voi esiintyä neurologisia vaikutuksia. Nämä ovat ohimeneviä ja häviävät sen jälkeen, kun koira on pesty vedellä ja shampooilla. **Eriytyiset varoitukset:** Valmiste on tarkoitettu vain ulkoiseen käyttöön. Kissan ei saa antaa nuolla käsitellyä koiraa. **Tiineys ja laktatio:** Ei saa käyttää tiineillä nartuilla. **Yhteisvaikutukset:** Valmistetta voidaan käyttää samanaikaisesti koiran muun lääkeytyksen kanssa. **Annostus:** Koirat 5–15 kg: 1 pipetillinen. Annetaan yhteen kohtaan lapojen väliin selkärangan kohdalle. Antokohdasta turkki taitetaan jakaukselle ja pipetin sisältö kaadetaan suoraan paljaalle iholle. **Koirat yli 15 kg:** 2 pipetillistä, joista ensimmäinen lapojen väliin selkärangan kohdalle ja toinen hännän tyven iholle. Käsitelyjen väli riippuu ulkoloisten määrästä. Kliiniset kokeet ovat osoittaneet, että käsittely antaa 4 viikon suojan ulkoloisia vastaan. Jos koira kastuu heti käsittelyn jälkeen, valmisteen teho laskee. Uusintakäsittely voidaan tehdä aikaisintaan 7 päivän kuluttua edellisestä. Optimaalisen tuloksen saamiseksi koiran elinympäristö on myös puhdistettava (nukkumapaikat, matot, koiratarha). **Myyntiluvan haltija:** Schering-Plough A/S, Tanska.

VETCARE

www.vetcare.fi

SAARENMAAN BETONIMYLLY

AURA KOIVISTO,
KUVAT RISTO SAUSO

Jahkailin pitkään, uskallanko ottaa toisen hevosen. Hoolek ehti olla edellisen omistajansa luona vuosikaudet yksin. Kun se vielä on ori, on mahdollista, ettei se enää sopeutuisi seuraan, vaan vanhan äijän ärtyisyydellä puolustaisi rauhaansa...

Toisaalta tietoisuus siitä, että hevonen on laumaeläin, jolla pitäisi olla ainakin yksi hevoscaveri, ahdisti mieltä. Yksinäinen hevonen on surullinen näky. Niinpä päätin yrittää. Jos Hoolek ei toista hyväksyisi, hevoset olisi aidattava erikseen. Oria ei kannattanut yrittääkään, samoin tamma oli pois laskuista. Tulokkaan oli oltava ruuna, tasavertaisuuden nimissä jo ikämies.

Syksyllä sain sähköpostia eestinhevosi kasvattavalta Aivelta. Hänen tutullaan Saarenmaalla oli tarjolla parikymppinen ruuna. ”Rouva sai hevosen vaihtokaupassa, antoi siitä betonimyllyn, joten älä sinäkään rupea kovin paljon maksamaan”, Aive kirjoitti.

Soitin Saarenmaalle, mutta emäntä oli tullut katumapäälle eikä halunnutkaan luopua hevosestaan. Niinpä koko talven seurasin myynti-ilmoituksia, soittelin ja kyselin. Sopivaa ei vain löytynyt, tai jos löytyi, se meni nenän edestä. Maaliskuussa silmiini sattui vihdoin ilmoitus parikymppisestä

Piku-ruunasta. Siinä se taas oli – Saarenmaan betonimylly! Tällä kertaa kaupat sovittiin, sillä vanha rouva oli lopettelemassa hevosenpitoaan.

Isäntä ja naapurikylän mies hoitivat kuljetuksen. Kaikkine lauttamatkoineen se sujui hyvin, mutta Piku oli tietysti väsynyt. Se sai toipua rauhassa, emmekä päästäneet hevosiä edes näkemään toisiaan. Pojat tutustutettiin vasta seuraavana aamuna, ja tällöin Piku pidettiin tukevassa lankkuaitauksessa.

Hoolek oli tietysti järkyttynyt: että maailmassa on toisiakin hevosiä! Kiihdyksissään se nousi takajaloilleen, etujalat aita vasten. Sitten se alkoi hölkötellä edes takaisin, ensin mahtailevasti kaula kaarella, sitten muuten vain. Välillä se kurkotteli aidan yli ja yritti haistella Pikua.

Neljä päivää hevoset saivat seurustella niin että aita oli välissä. Koko aikana Hoolek ei lähtenyt isolle laitumelle, missä se tavallisesti vietti päivänäsä. Se pysytteli tallipihalla Pikun luona. Eikä vaikuttanut torjuvalta. Se ei yrittänyt edes näytkiä Pikua.

Kun hevoset viimein pistettiin yhteen, seisoiimme jännittyneinä laitumen reunalla. Odotimme, että jonkinlainen voimien mittelo on väistämättä edessä. Edellisessä kodissaan Piku oli joutunut oriin kiusaamaksi, joten kun Hoolek tuli sen mielestä liian lähelle, se huitaisi takajaloillaan ja päästi falsettiin kiirivän kiljahduksen.



Hevonen on laumaeläin, jolla pitäisi olla ainakin yksi hevoscaveri.

Mutta Hoolek halusi vain lempeästi nuuhkia. Kun Piku tajusi sen, syntyi rauha. Parin minuutin kuluttua pojat laidunsivat tyyneästi vieretysten – kuin vuosien ystävyyskavien jälkeen!

Piku on nyt ollut meillä pari kuukautta. Siitä ja Hoolekista on tullut erottamattomat. Kun katson laitumelle, näen aina kaksi hevosta yhdessä.

Vaikka Hoolek on harvinaisen rauhallinen ori, sen lauhkeus oli silti yllätys. En olisi voinut kuvitellakaan, että kaikki sujuisi näin hienosti. Sääli ajatella, että niin seurallinen hevonen ehti olla elämässään niin kauan yksin!

Myös Piku on sopeutunut hyvin. Entisessä kodissa hoito oli omistajan korkean iän vuoksi jäänyt hieman retuperälle. Meille tullessaan Piku oli laiha, köhivä ja niin liikainen, että sen puhtaaksi saaminen vaati kolme työtuntia, runsaasti lämmintä vettä ja kynsisakset. Mutta nyt Piku on herkkujen ja vihertävän laitumen ansiosta somasti pyörinyt. Kauempaa laitumelta on melkein vaikea erottaa, kumpi on kumpi. ■

Hevoset saivat tutustua rauhassa toisiinsa, ennen kuin ne päästettiin samaan aitaukseen.

